

3836323 ENTM/M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม ; วท.ม.(เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)

คำสำคัญ : บทบาทของประชาชน / ประชาชนท้องถิ่น / การอนุรักษ์ทรัพยากรนก / เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด

จามรี มณีรัตน์ : บทบาทของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรนกบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึง

บอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ (ROLE OF LOCAL PEOPLE IN CONSERVATION OF BIRDS IN BUNG-

BORAPHET NON-HUNTING AREA, NAKORNSAWAN PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ :

ศักดิ์วาลย์ ทองนพ, M.P.H. สัญชัย สุทธิพันธ์วิหาร, วท.ม. วิมุติ ประเสริฐพันธุ์, Ph.D. รัชชานนท์ สุทพงศ์พิเชฐ, พ.บ.ค.

142 หน้า. ISBN 974-665-073-4

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของบทบาท และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรนกบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้วิธีการศึกษา 2 ด้านควบคู่กันไปคือ การศึกษาเชิงปริมาณใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนท้องถิ่น 132 ราย และการศึกษาเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เนวติก (In-depth Interview) จากผู้เกี่ยวข้องที่รู้ข้อมูลในท้องถิ่นเป็นอย่างดี

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรนกอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านเพศ และตำแหน่งทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนปัจจัยด้านอาชีพ รายได้ และระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า ประชาชนเพศชาย อาชีพเจ้าหน้าที่บริษัท/องค์กรเอกชน มีรายได้ 2,501 - 5,000 บาท / เดือน มีตำแหน่งทางสังคม และมีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 41 ปีขึ้นไป จะมีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรนกมากกว่ากลุ่มย่อยอื่นในเรื่องเดียวกัน และพบว่าประชาชนรอบบึงบอระเพ็ดมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในบึงฯ มาช้านาน เมื่อก่อนมีการจับนกน้ำกันมากเพื่อเป็นอาหารและค้าขายเชิงพาณิชย์ แต่ปัจจุบันการจับนกน้ำได้ลดลงไปมาก ตั้งแต่มีการจัดตั้งเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ดขึ้นมาและเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติหน้าที่เข้มงวดขึ้น ปัญหาสำคัญของการอนุรักษ์นกน้ำคือ การถ่านนกน้ำ ซึ่งปัจจุบันมีน้อยลงมาก ประชาชนส่วนใหญ่เลิกถ่านนกน้ำแล้ว และมีความต้องการที่จะให้ความร่วมมือเมื่อมีการจัดกิจกรรมหรือจัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์นกน้ำบ่อยครั้งหรือเท่าที่มีเวลาให้ บทบาทของผู้นำท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นผู้นำทางการ มีตำแหน่งทางสังคม ซึ่งประชาชนให้ความสนใจ ยอมรับนับถือ ซึ่งจะเป็นแกนนำที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมได้ ส่วนกลุ่ม / ชมรมไม่ค่อยมีผลในการชักจูงใจชาวบ้านและไม่ค่อยมีบทบาทในเรื่องการอนุรักษ์นกน้ำเท่าที่ควร ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐให้ประชาชนท้องถิ่นมีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรนกอย่างจริงจัง ในส่วนของการรับรู้ข่าวสารและการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการอนุรักษ์ทรัพยากรนก พบว่ายังมีน้อย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้คือ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกัน โดยมีการประสานงานจากหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางในระดับนโยบาย กับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมป่าไม้ จังหวัด อำเภอ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และกลุ่ม / ชมรมท้องถิ่น ซึ่งกลุ่ม / ชมรมท้องถิ่นควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มการเมืองท้องถิ่น สมาชิกสภาจังหวัด เป็นต้น เพื่อแสวงหาความร่วมมือ โดยเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายและร่วมพิจารณา นโยบายของรัฐในการอนุรักษ์นกน้ำในบึงบอระเพ็ด และส่งเสริมกิจกรรมการรับรู้ข่าวสารและการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างต่อเนื่อง กลุ่ม / ชมรมท้องถิ่นควรชักจูงหรือดึงให้ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากขึ้น สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของประชาชนท้องถิ่นเพื่อจัดทำกิจกรรม / โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรนก รวมทั้งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรนกให้มากขึ้น ตลอดจนรัฐควรใช้มาตรการทางกฎหมายให้เข้มงวดและมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย